

SOCIALINIS DARBAS PATIRTIS IR METODAI

2010 5 (1)

SOCIALINIS DARBAS PATIRTIS IR METODAI

2010 5 (1)

VDU LEIDYKLA
2010

UDK 36
So17

REDAKCINĖ KOLEGIJA

Vyr. redaktorius

Prof. dr. Jonas Ruškus, Vytauto Didžiojo universitetas

Redaktorė

Doc. dr. Rasa Naujanienė, Vytauto Didžiojo universitetas

NARIAI:

Tarptautinė redaktorių kolegija

Prof. dr. Isabel Maria de Carvalho Baptista, Universidade Católica Portuguesa,
Portugalija

Prof. dr. W. David Harrison, East Carolina University, Jungtinės Amerikos Valstijos

Prof. dr. Margareta Hydén, Linköpings Universitet, Švedija

Dr. Anita Gulczynska, Uniwersytet Łódzki, Lenkija

MSW Monica Kjørstad, Oslo University, Norvegija

Prof. dr. Juha Perttula, University of Lapland, Suomija

Prof. dr. Katherine Tyson McCrea, Loyola University of Chicago, Jungtinės
Amerikos Valstijos

Regioninė redaktorių kolegija

Doc. dr. Elvyra Acienė, Klaipėdos universitetas

Julija Eidukevičiūtė, Vytauto Didžiojo universitetas

Dr. Darius Gerulaitis, Šiaulių universitetas

Doc. dr. Violeta Ivanauskienė, Vytauto Didžiojo universitetas

Janina Kukauskienė, Lietuvos Caritas

Juozas Laurynas, Viljampolės vaikų ir jaunimo pensionatas

Dr. Nijolė Liobikienė, Vytauto Didžiojo universitetas

Doc. dr. Dalija Snieškienė, Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvos socialinių
darbuotojų asociacija

Edmundas Vaitiekus, Utenos kolegija, Lietuvos socialinių darbuotojų asociacija

Dr. Laura Varžinskienė, Vytauto Didžiojo universitetas

Prof. dr. Nijolė Večkienė, Vytauto Didžiojo universitetas

REFERENTĖ

Dovilė Jankūnaitė, Vytauto Didžiojo universitetas, Socialinės gerovės fakultetas

TURINYS

PRATARMĖ	7
ALKOHOLIZMO PROBLEMA ŠEIMOJE	
ALEXANDRA PUHM	
CHILDREN AFFECTED BY PARENTAL ALCOHOL PROBLEMS – SOME BASIC CONSIDERATIONS	9
AXEL BUDDE, DIANA MOESGEN, STEFAN BELLES, MICHAEL KLEIN	
THE EFFECTS OF PARENTAL PROBLEM DRINKING ON CHILDREN: A REVIEW OF CURRENT RESEARCH FINDINGS AND THEIR RELEVANCE FOR PRACTICE	17
LAURA VARŽINSKIENĖ	
VAIKŲ ALKOHOLIZMAS: PRIEŽASTYS, PASEKMĖS IR PREVENCIJOS GAIRĖS	31
LORETA BUKŠNYTĖ, DALIA KAVALIAUSKIENĖ	
JAUNUOLIŲ, PATYRUSIŲ TĖVŲ SKYRYBAS, PRIKLAUSOMYBĘ SUKELIANČIŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO YPATUMAI	43
PAGALBA VAIKAMS, PAVEIKTIEMS TĖVŲ ALKOHOLIZMO	
NENA KOPCAVAR GUCEK	
CHAPAPs IN SLOVENIA: COULD WE DO MORE?	61
MINNA ILVA	
INNOVATIVE SERVICES FOR CHILDREN OF SUBSTANCE ABUSING PARENTS	69
TERESĖ NIJOLĖ LIOBIKIENĖ	
KAIP PADĖTI VAIKAMS, AUGANTIEMS ALKOHOLIZMU SERGANČIOJE ŠEIMOJE	75
MOKOMOJI SOCIALINIO DARBO PRAKTIKA	
VIOLETA IVANAUSKIENĖ, SKIRMA CERVIN	
SOCIALINIO DARBO PRAKTINIŲ GEBĖJIMŲ LAVINIMAS MOKOMOJOJE PRAKTIKOJE	85
ALINA PETRAUSKIENĖ, RITA RAUDELIŪNAITĖ	
STUDENTŲ MOKYMASIS PRAKTIKOJE: SOCIALINIO DARBO STUDENTŲ IR PRAKTIKOS VADOVŲ VERTINIMAS	95
INTERVIU SU NIJOLE LIOBIKIENE „TARPTAUTINIS PROJEKTAS CHAPAPs: KAIP PADĖTI VAIKAMS, PAVEIKTIEMS TĖVŲ ALKOHOLIZMO PROBLEMŲ?“	107
INFORMACINIS SKELBIMAS APIE STUDIJAS VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETE, SOCIALINĖS GEROVĖS FAKULTETE	110
STRAIPSNIŲ SANTRAUKOS. SUMMARIES	111
REIKALAVIMAI STRAIPSNIAM	119

CONTENT

PREFACE	7
PROBLEM OF ALCOHOLISM IN A FAMILY	
ALEXANDRA PUHM	
CHILDREN AFFECTED BY PARENTAL ALCOHOL PROBLEMS – SOME BASIC CONSIDERATIONS	9
AXEL BUDDE, DIANA MOESGEN, STEFAN BELLES, MICHAEL KLEIN	
THE EFFECTS OF PARENTAL PROBLEM DRINKING ON CHILDREN: A REVIEW OF CURRENT RESEARCH FINDINGS AND THEIR RELEVANCE FOR PRACTICE ..	17
LAURA VARŽINSKIENĖ	
CHILDREN’S ALCOHOLISM: CAUSES, OUTCOMES AND PREVENTION GUIDELINES	31
LORETA BUKŠNYTĖ, DALIA KAVALIAUSKIENĖ	
SUBSTANCE USE AMONG YOUTHS WHO EXPERIENCED PARENTAL DIVORCE ..	43
SUPPORT FOR CHILDREN AFFECTED BY PARENTAL ALCOHOL PROBLEMS	
NENA KOPCAVAR GUCEK	
CHAPAPs IN SLOVENIA: COULD WE DO MORE?	61
MINNA ILVA	
INNOVATIVE SERVICES FOR CHILDREN OF SUBSTANCE ABUSING PARENTS ..	69
TERESĖ NIJOLĖ LIOBIKIENĖ	
CHILDREN OF ALCOHOLICS’ FAMILIES: HOW WE CAN HELP?	75
SOCIAL WORK FIELD PRACTICE	
VIOLETA IVANAUSKIENĖ, SKIRMA CERVIN	
DEVELOPMENT OF SOCIAL WORK PRACTICAL SKILLS IN FIELD PRACTICE ..	85
ALINA PETRAUSKIENĖ, RITA RAUDELĪŪNAITĖ	
STUDENTS’ LEARNING IN PRACTICE: THE ASSESSMENT OF SOCIAL WORK STUDENTS AND MENTORS	95
INTERVIEW WITH NIJOLĖ LIOBIKIENĖ “CHAPAPs: HOW TO HELP CHILDREN AFFECTED BY PARENTAL ALCOHOL PROBLEMS?”	107
INFORMATION ABOUT STUDIES AT FACULTY OF SOCIAL WELFARE, VYTAUTAS MAGNUS UNIVERSITY	110
SUMMARIES OF PUBLICATIONS	111

PRATARMĖ

Mieli leidinio „Socialinis darbas. Patirtis ir metodai“ skaitytojai, šiame, penktajame, leidinio numeryje spausdinami straipsniai parengti dviejų Vytauto Didžiojo universiteto Socialinės gerovės fakulteto organizuotų konferencijų pranešimų pagrindu.

Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Vaikas alkoholizmu sergančioje šeimoje: kaip padėti?“ aptarė jautrią tematiką – pagalbą vaikams, augantiems alkoholizmu sergančiose šeimose. Kaip žinia, alkoholis žmogų nejučia įtraukia į tam tikrą sūkurį, tiesiogiai bei netiesiogiai paliečia ir konkretų asmenį, ir jo šeimą, ir visuomenę. Tai visos valstybės problema. Vaikams alkoholis ypač pavojingas, nes jie jautresni šio nuodo poveikiui negu suaugusieji. Jei vaikas namuose nuolat mato alkoholiu piktnaudžiaujančius tėvus, kurie jam yra didžiausias autoritetas, ateityje gali būti sunku atsispirti alkoholio potraukiui. Vaikystėje patirtos traumos iš atminties lengvai neištrinamos, o tėvų piktnaudžiavimas alkoholiu – labai specifinė problema, paliekanti ryškius pėdsakus vaikų gyvenime. Neretai vaikai ir kiti šeimos nariai bando gelbėti girtaujantįjį nuo priklausomybės – tuomet išsivysto kopriklausomybė ir gyvenimas tampa priklausomas nuo piktnaudžiaujančiojo alkoholiu. Vytauto Didžiojo universiteto prorektorius prof. Jonas Ruškus, pradėdamas ir sveikindamas tarptautinę konferenciją, sakė: „VDU pozicija – būti socialiai jautriems – gyvuoja tiek, kiek gyvuoja universitetas. Universitetas nuolat siekia pamatyti pažeidžiamų žmonių ir jų grupių poreikius, kartu su jais kurti naujas galimybes. Universitetui būti socialiai jautriam – tai puiki galimybė ir pačiam universitetui būti besimokančia organizacija. Akivaizdu, kad aptariant šį pakankamai stigmatizuotą reiškinį (alkoholizmą), ieškant pagalbos stigmatizuotiems vaikams ir šeimai būdų, mes turime įveikti visų pirma savo pačių turimus stereotipus, atrasti naujas žinias, susivokti apie naujas pagalbos galimybes įgalinant vaiką ir šeimą. Ne priežasčių ir problemų ieškojimas, o vidinių bei išorinių vaiko ir šeimos resursų kūrimas ir panaudojimas yra naujos praktikos

kelias“. Patirtimi, kaip teikti pagalbą vaikams iš alkoholizmu sergančių šeimų, konferencijoje dalijosi Vokietijos, Suomijos, Austrijos, Slovėnijos ir Lietuvos atstovai.

Mokslinė-praktinė konferencija „Mokomoji socialinio darbo studentų praktika: situacija ir iššūkiai“ yra tęstinis Socialinio darbo katedros inicijuotas renginys. Tai antroji konferencija, kurioje buvo diskutuojama socialinio darbo praktikos organizavimo, vadovavimo ir vertinimo klausimais.

Dr. Nijolė Liobikienė žurnalo skaitytojus supažindina su tarptautiniu projektu *ChAPAPs (Children affected by parental alcohol problems)*, kurio partneriai yra Vytauto Didžiojo universiteto Socialinės gerovės fakultetas.

Įdomių ir prasmingų akimirku su naujuoju žurnalo numeriu.

Pagarbiai

VIOLETA IVANAUSKIENĖ

Redakcinės kolegijos narė

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
SOCIALINĖS GEROVĖS FAKULTETAS KVIEČIA STUDIJUOTI

SOCIALINIO DARBO BAKALAURO IR MAGISTRANTŪROS STUDIJOSE

SOCIALINIO DARBO BAKALAURO STUDIJOS

STUDIJŲ FORMA: nuolatinė (4 metai) ir iššėstinė (6 metai).

STUDIJŲ KAINA: valstybės finansuojamos arba mokamos studijos.

Baigusieji studijas įgyja **Socialinio darbo bakalauro kvalifikacinį laipsnį**.

Daugiau apie studijas žiūrėkite: [http://www.vdu.lt/skyrelyje Studijos](http://www.vdu.lt/skyrelyje/Studijos)

SOCIALINIO DARBO MAGISTRANTŪROS STUDIJOS

STUDIJŲ APIMTIS: 80 kreditų.

STUDIJŲ FORMA: nuolatinė (2 metai).

STUDIJŲ KAINA: valstybės finansuojamos arba mokamos studijos.

Baigusieji studijas įgyja **Socialinio darbo magistro kvalifikacinį laipsnį**.

Daugiau apie nuolatinės studijas žiūrėkite: <http://sgf.vdu.lt/LT/aktualijos/25>

TEŠTINIŲ BŪDU ORGANIZUOJAMOS SOCIALINIO DARBO MAGISTRANTŪROS STUDIJOS

STUDIJŲ APIMTIS: 80 kreditų.

STUDIJŲ KAINA: mokamos studijos.

Baigusieji studijas įgyja **Socialinio darbo magistro kvalifikacinį laipsnį**.

Daugiau apie studijas žiūrėkite: http://www.vdu.lt/priemimas/naujas_kvietimas_tes-tines_2008.pdf

STUDIJŲ TRUKMĖ – 2 metai. **Pirmus pusantrų metų** tęstinės studijos vyksta intensyvia forma – užsiėmimai vyksta vieną kartą per mėnesį (ketvirtadienį–šeštadienį).

Paskutinį semestrą, konsultuodamiesi su vadovu, magistrantai rengia baigiamąjį magistro darbą, paskaitos ir kiti užsiėmimai nevyksta. Numatoma galimybė organizuoti savo studijas pagal individualius studijų planus.

PRIĖMIMO SĄLYGOS

Į tęstinės socialinio darbo magistrantūros studijas priimami aukštąji (universitetinį ir neuniversitetinį) išsilavinimą turintys asmenys.

Baigusieji kolegijas ir turintys socialinio darbo profesinio bakalauro kvalifikacinį laipsnį studijuoja *papildomų studijų programos dalykus kartu su magistrantūros studijų programos dalykais*.

IŠSAMENĖ INFORMACIJA TEIKIAMA

Vytauto Didžiojo universitete, Socialinės gerovės fakultete.

Adresas: Kaunas, K. Donelaičio g. 52, 408 kab.

Tel.: 8 37 327847, tel./faks.: 8 37 327846, mob. tel.: +370 615 12987. <http://sgf.vdu.lt>

SOCIAL WORK. EXPERIENCE AND METHODS 5(1)

STRAIPSNIŲ SANTRAUKOS. SUMMARIES.

1. PUHM A.

VAIKAI, PAVEIKTI TĖVŲ ALKOHOLIZMO PROBLEMOS – KELETAS PASVARSTYMŲ

Atlikti tyrimai išsamiai apibūdina tėvų alkoholizmo poveikį vaikams: jiems kyla grėsmė tapti priklausomiems nuo alkoholio ar kitų medžiagų, be to, gali pasireikšti emocinių, nerimo, elgesio sutrikimų, psichologinių problemų. Dažniausiai šie sutrikimai siejami su tėvų priklausomybe. Tačiau ne pati priklausomybė savaime, o su tėvų priklausomybe susiję rizikos faktoriai – disharmonija ir smurtas šeimoje, finansiniai sunkumai, socialinė izoliacija bei jų sąveika – sukuria vaikams pavojingą aplinką ir turi įtakos jų vystymuisi.

Profesionalai dažniausiai atkreipia dėmesį į vaikus, turinčius akivaizdžių problemų, susiejamų su tėvų alkoholizmu. Tai lemia įsitikinimą, kad visi vaikai, augantys alkoholizmu sergančioje šeimoje, yra paveikti ir visus vaikus tėvų alkoholizmas veikia vienodai. Vis dėlto išsamesni tyrimai rodo platų galimų padarinių spektrą: nepaisant tėvų alkoholizmo, vieni vaikai vystosi visiškai normaliai, o kiti patiria sunkių psichinių, fizinių, socialinių problemų. Apie

60 % vaikų, augančių alkoholizmu sergančiose šeimose, nepatiria arba patiria nežymių, trumpalaikių padarinių. Tačiau nereikia galvoti, kad jie visiškai nepaveikti – tiesiog nerodo aiškių simptomų. Specialistai, dirbantys su vaikais, susiduriančiais su tėvų alkoholizmu, turi vengti egzistuojančio heterogeniškumo įvaizdžio. Tėvų priklausomybės dar neleidžia daryti išvados, kad vaikai patiria problemų, todėl ne visiems vaikams reikia specialistų pagalbos.

Specialistų pastangos pasiekti vaikus, kuriems būtina profesionali pagalba, dažnai nesėkmingos. Todėl jie privalo apsvarstyti šiuos faktorius: 1. Identifikuoti vaikus, kuriems pagalba tikrai reikalinga; 2. Motyvuoti tėvus gydytis priklausomybę ir suteikti vaikams aiškų leidimą, atvirai kalbėti apie savo patirtį; 3. Įvertinti sąmoningumo stygių; tėvų nesąmoningumas trukdo padėti vaikui, nes tėvai dažnai galvoja, kad jų elgesys neturi vaikui jokios įtakos; 4. Atpažinti neigiamas emocijas: tėvų gėda ar baimė prarasti vaikų globos teisę arba vaikų baimė prarasti tėvus užkerta kelią pagalbai, nes vaikai išmoksta nekalbėti apie tai, kas vyksta namuose. Todėl svarbu, kad į pagalbą vaikui specialistai įtrauktų ir tėvus.

2. BUDDE A., MOESGEN D., BELLES S., KLEIN M.

TĖVŲ ALKOHOLIZMO POVEIKIS VAIKAMS: TYRIMO REZULTATŲ APŽVALGA IR JŲ AKTUALUMAS PRAKTIKAI

Šio straipsnio tikslas dvejopas: glaustai pateikti *focus* grupių „gerosios patirties“ tyrimų rezultatus ir aptarti rezultatų svarbą socialinio darbo praktikai. Europoje apytiksliai 6–12 % vaikų auga šeimose, piktnaudžiaujančiose alkoholiu arba sergančiose alkoholizmu. Straipsnyje naudojamas akronimas ChAPAPs (*Children affected by parental alcohol problems*) – vaikai, paveikti tėvų alkoholizmo problemų – pasirinktas vietoj termino *alkoholikų vaikai*. Pastarasis yra stigmatizuojantis, netikslus, neapimantis visos vaikų, kurių tėvai serga alkoholizmu, populiacijos. Terminas ChAPAPs apima visus vaikus, paauglius ir jau suaugusius vaikus, kurie arba turi biologinį tėvą / mamą, sergantį alkoholizmu, arba vienas iš tėvų šiuo metu ar praityje sirgo alkoholizmu.

Alkoholizmo paveiktos šeimos susiduria su daugybe sunkumų: finansiniais, vaikų nepriežiūros, nusistovėjusių šeimos taisyklių ir ritualų pokyčiais. Be to, keičiasi šeimos klimatas ir sąveikų stiliai, pasireiškia įtampos, lydimos konfliktų tarp tėvų bei tarp tėvų ir vaikų. Tikėtina, kad tėvų alkoholizmo problemų paveikti vaikai turi neigiamą vaikystės patirtį ir privalo atlikti jų amžiaus neatitinkančius išpareigojimus. Jų šeimos aplinka yra rizikos faktorius, todėl vaikai, paveikti tėvų alkoholizmo problemų, susiduria su didesne rizika patys tapti priklausomais, labai anksti pradėti vartoti priklausomybę sukeliančias medžiagas, dažnam jų gali pasireikšti elgesio ir psichikos sutrikimų – nerimas, depresija, panikos priepuoliai.

Nors vaikai, augantys alkoholizmu sergančiose šeimose, susiduria su didele rizika, dauguma jų neturi patologinių vystimosi sutrikimų ir gali būti, kad ateityje jiems neišsivystys priklausomybė. Tokių vaikų „imunitetą“ lemia apsauginiai faktoriai ir atsparumas. Apsauginiai faktoriai yra ganėtinai stabilūs – tai vaiko asmenybės dalis, jie yra šeimoje ir socialinėje aplinkoje. Atsparumas gali būti suvokiamas kaip dinamiškas procesas. Tyrimai identifiko 7 skirtingus atsparumo faktorius: intuityją / išvalgą, savarankiškumą, ryšius už šeimos ribų, iniciatyvą, kūrybiškumą, humorą, moralumą. Specialistai, dirbantys su vaikais, paveiktais tėvų alkoholizmo problemų, turėtų žinoti šiuos atsparumo faktorius ir juos stiprinti.

3. VARŽINSKIENĖ L.

CHILDREN'S ALCOHOLISM: CAUSES, OUTCOMES AND PREVENTION GUIDELINES

Recently there are more and more cases when underage alcohol usage and serious problems connected with it are registered in Lithuania and all around the world. It is possible to distinguish many reasons why a child uses alcohol and it is impossible to point the one that could be the main and after removal of which we could fully solve or markedly reduce the problem analyzed. Usually there are many factors that act together and affect the problem. The alcohol affects a child's organism much more seriously than the adult's one, so it is obvious that the consequences of alcohol usage for a child are also much bigger: alcohol affects child's psyche, social life and organism so there are number of prevention means analysed in the article, that could help to avoid or at least reduce the problem of alcohol abuse. There are conclusions at the end of the article that a child is encouraged to start using alcohol by his/her personal features, environment, alcohol usage habits of parents, information presented in mass media and the common culture where the child lives. One of the main parts dealing with alcohol abuse problems is prevention, as it helps to deal with the problem while it is possible to avoid it. It is important for the prevention to involve all children (not only those that are in the risk groups). It is also important that all children's environment would act together unitedly: parents, school, authorities and even unacquainted people in the environment.

4. BUKŠNYTĖ L., KAVALIAUSKIENĖ D.

SUBSTANCE USE AMONG YOUTHS WHO EXPERIENCED PARENTAL DIVORCE

The aim of the research is to examine the peculiarities of addictive substance use among 18-26-year-old youths who experienced parental divorce.

271 youths participated in the research, who attend Vytautas Magnus University, Kaunas University of Applied Sciences, Vilnius Co-operative College (Kaunas campus), Kaunas Trade and Business School, Kaunas Communication School, Kaunas Builders' Training Centre. For the statistical analysis, the data of 18-26-year-old youths were used. 125 (46,1 per cent) of the participants were male and 146 (53,9 per cent) were female. For 153 (56,5 per cent) the native family is full, while 89 (32,8 per cent) youths experienced parental divorce.

In order to assess the addictive substance use, the scale of three questions about drinking alcohol and smoking were used; in order to find out sociodemographic data about the participant, the questions prepared by the authors (2009) were used.

The results of the research showed no differences among addictive substance use of the youths who experienced parental divorce and the youths who grew up in full families. Also, the results showed that the age when the person experienced parental divorce is not related to the addictive substance use significantly. Furthermore, no significant relations were found among the addictive substance use of the youths who experienced parental divorce and had a stepfather or a stepmother and the youths who experienced parental divorce, but did not have a stepfather or a stepmother. However, the results of the research showed that males who experienced parental divorce tend to use addictive substance more than the females.

5. GUCEK N. K.

CHAPAPS PROJEKTAS SLOVĖNIJOJE: AR GALĖJO BŪTI PADARYTA DAUGIAU?

Slovėnijoje vykdomame ChAPAPs projekte buvo paliestos dvi aktualios problemos – alkoholizmas ir smurtas šeimoje. Šioje šalyje alkoholizmas – ypač didelė problema, reikalaujanti tobulinti politikos, socialinių ir sveikatos priežiūros sistemas. Atlikti tyrimai parodė, kad ypač gausiai alkoholį vartoja jauna populiacija.

Šiame straipsnyje aptarta ChAPAPs projekto Slovėnijoje vykdyta veikla, kuria buvo siekta organizuoti ir vystyti alternatyvius renginius – vakarėlius, skatinančius sveiką gyvenimo būdą be cigarečių, alkoholio, narkotikų. Jauni žmonės buvo įtraukti į įvairias veiklas: įvykius, renginius, parodas, seminarus. Beje, šie renginiai nebuvo griežtai ribojantys, jaunuoliai galėjo patys laisvai pasirinkti: vartoti alkoholį ar ne. Vykdoma veikla buvo aktyviai reklamuojama žiniasklaidos priemonėmis ir sulaukė didelio moksleivių bei studentų susidomėjimo. Televizijoje buvo transliuojami vaizdo klipai ir populiarios laidos, kuriose dalyvavo įžymūs žmonės ir svarbūs visuomenės

veikėjai, pasirinkę gyvenimą be alkoholio. Taip pat buvo sukurti interneto puslapiai, kuriuose galima rasti informacijos ir naudingų patarimų. Vykdyti ir informuojantys, sąmoningumą ugdantys projektai, kuriais siekta skatinti jaunas žmones susimąstyti, pagalvoti apie piktnaudžiavimo alkoholiu žalą ir sumažinti jo vartojimą. Taip pat vykdyti projektai, kurie siūlė pagalbą asmenims, jau priklausomiems nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų, ir jų šeimos nariams. Šiais projektais siekta skatinti rinktis gyvenimą be priklausomybės, tęsti mokymąsi, darbą ir aktyvų socialinį gyvenimą. Dar vienas projektas buvo skirtas vaikams, kurių tėvai serga priklausomybe. Vaikams suteikta psichologinė ir socialinė parama, jie buvo aprūpinti būstu, valgiu.

Autorės manymu, Slovėnijoje vykdoma mažai veiklų, specialiai skirtų vaikams, augantiems alkoholizmu sergančiose šeimose. Teikiant pagalbą šiems vaikams, privalo bendradarbiauti egzistuojančios programos ir projektai, turi būti kuriama efektyvi politika, specialios programos. Kad vaikai, augantys alkoholizmu sergančiose šeimose, įveiktų savo stigmą ir gėdą, jie turi žinoti tris esmines žinias: *tai ne tavo kaltė, tu nesi vienas, tau galima padėti.*

6. ILVA M.

NOVATORIŠKOS PASLAUGOS VAIKAMS, KURIŲ TĖVAI PIKTNAUDŽIAUJA PRIKLAUSOMYBĘ SUKELIANČIOMIS MEDŽIAGOMIS

Šiame straipsnyje autorė pristato „Šešėlių pasaulio“ (*Shadow World*) projektą. Tai yra pirmasis rimtas mėginimas pasiekti visus Suomijos jaunuolius (nuo 11 iki 18 metų), kurių tėvai piktnaudžiauja priklausomybę sukeliančiomis medžiagomis. Projektas „Šešėlių pasaulis“ prasidėjo, kai buvo pastebėta, jog 1 iš 10 vaikų auga šeimose, kuriose bent vienas iš tėvų piktnaudžiauja priklausomybę sukeliančiomis medžiagomis. Nestabili, vaidinga, stresą kelianti šeimos aplinka didina vaikui riziką patirti socialinę atskirtį, psichinės sveikatos sutrikimą ir grėsmę ateityje pačiam tapti priklausomam. Šiuos vaikus ypač sunku pasiekti dėl jų šeimų gynybiškumo ir intervenciją vykdančių specialistų autoritetingumo.

Straipsnyje įvardyti novatoriški projekto „Šešėlių pasaulis“ elementai: įdomus ir dinamiškas pasakojimo metodas; jaunimo pamėgtos žiniasklaidos priemonės; į projektą įsitraukę Suomijos ekspertai, dirbantys su vaikais ir jaunimu.

Pažangios informacinės ir komunikacinės technologijos leido pasiekti tiksline grupę. Projektas siekė suteikti jaunimui paramą ir informaciją, padedančias įveikti sudėtingas situacijas, be to, jaunuoliams buvo suteikta galimybė nutraukti tylą ir anonimiškai pasidalyti savo istorija. Projekte naudojami du, itin populiarūs jaunimo metodai – komiksų knygtės ir interneto tinklala-

pis. Daugiau nei 70 000 komiksų knygučių išdalyta penktos ir šeštos klasių mokiniams, o 90 % mokytojų tvirtino, kad priklausomybės problemą aptarė klasėje naudodami piešimo ir teatro metodus.

Komiksų knygutėse pateiktos nuorodos į tinklalapį ir informacija, kur galima gauti pagalbą. Tinklalapyje įmanoma bendrauti su kitais, anonimiškai pasidalyti patirtimi, taip pat kurti savo komiksą. Internetu jaunuoliai gali gauti profesionalų konsultacijas specialiai šiam tikslui sukurtoje nemokamoje pokalbių svetainėje. Per 5 mėnesius tinklalapis buvo aplankytas apytiksliai 9000 kartų. Sukurta 419 komiksų epizodų, pasidalyta 62 istorijomis.

Projektas ne tik pasiekė tikslinę grupę, bet ir sulaukė iš jos teigiamo grįžtamojo ryšio. Tai trijų didžiausių Suomijos organizacijų, kuriose dirba ekspertai, sėkmingo bendradarbiavimo pavyzdys. Kiekvieno specialisto kompetencijos garantavo projekto kokybę ir efektyvumą.

7. LIOBIKIENĖ T. N.

CHILDREN OF ALCOHOLICS FAMILIES: HOW WE CAN HELP?

Alcoholism is one of the social problems in Lithuania. According social report of 2009, there are 1477 children, growing in such families. There are 1 451 children of 0-3 y.a- the most important period for secure attachment development. Taking in to consideration, that in alcoholics' families children experiences physical and emotional deprivation, the risk of attachment disorder is high. Helping families and children, social worker need to value macro, mezzo and micro context, risk factors and resources. According the system theory, for the social work process and results important macro level factors (the relicts of authoritarian system, Power relations, blaming the victims, paternalistic tendencies of social welfare system), mezzo level factors, including loss of community relations and lack of positive social capital, and micro level factors: learning helplessness, parasitic innovativeness, lack of social and parenting skills.

In the field practise with multiproblem families, social workers contact with social, professional and institutional problems. The priority goal of social work with alcoholic's family is child wellbeing. Social worker using crises intervention model in direct practise. According the model, social worker assesses child risk factors, child physical, emotional status, and parents' capability to take care of children. In urgency case to take off child, the priority of fostering child gives to relatives. Working with older children on three main fields: to inform child about alcoholism, to educate psychosocial resistance, and introduce to external relief resources.

Social worker need to recruit community resources, to amplify social network and accessibility for clients; to build up professional network for helping children and make repeatedly family assessment.

8. IVANAUSKIENĖ V., CERVIN S.

DEVELOPING SOCIAL WORK PRACTICAL SKILLS IN THE FIELD PRACTICE

Nowadays learning is active process during which knowledge, based on experience obtained during field practice, is created. Social work practice is inseparable part of professional social work. Learning from experience is important as it is continuous process based on experience. Social work practice is a possibility for a student to improve his / her skills combining theoretical knowledge and practical skills while performing direct social work with an individual, family, small group. Social work is based on ecological system theory, on understanding a human being in his / her environment and on problem solving process as the main practice model.

Learning during field practice activates a student, stimulates him/her to look for the answers to arisen questions, to understand importance of theory and apply it practically.

While studying social work at Vytautas Magnus University, students perform field practice during sixth and seventh semesters. Students begin their field practice having theoretical knowledge and they have the possibility to integrate knowledge in practice.

94 part-time social work students participated in the research. The research has revealed that 47 % of respondents were able to apply theoretical knowledge in practice successfully. 85 % of research participants stated that during field placement they obtained useful professional knowledge. The research revealed that students in field practice most successfully develop skills related to social work ethics and values.

The success of combining social work knowledge and skills depends not only on learning / teaching process but on student's personal features, his/her motivation and wish to become a professional social worker.

9. PETRAUSKIENĖ A., RAUDELIŪNAITĖ R.

STUDENTS' LEARNING IN PRACTICE: THE ASSESSMENT OF SOCIAL WORK STUDENTS AND MENTORS

The characteristics of social work student learning in practice (in organizations providing social services) related to educational and learning environment, evaluation of learning experience and achievements, the competence of practice mentor are discussed in this article. The research was attended by 62 students from Mykolas Romeris University and 46 social workers (students' practice mentors). The research revealed that despite the students and their practice mentors while implementing social work's study program-

me student learning in practice use objectives and tasks of practice programme, there is the significance in development the cooperative learning which involves into process both students and practice mentors. The experience of students' learning in practice is usually assessed in the end of study practice. Practice mentors assessing students' achievements in practice usually appeal to the supervision of their practice, rarely use personal interviews, reflections, descriptions of students' practice. There is a lack of upholding a constant evaluating – reflecting link between the practice mentor and the student. Social workers are tend to take the role of student practice mentor – educator, but this role is not systemically developed, there is a lack of practice and competence (to guarantee reflective connection, the analysis of practice institutions, the assessment of experience learning in practice and achievements) enabling social workers to develop cooperating learning in practice.

REIKALAVIMAI STRAIPSNIAM

Etiniai. Priimami straipsniai, kuriuose analizuojamas įgalinimas, problemų sprendimas, galimybės, proveržiai. Atmetami straipsniai, išimtinai nukreipti į problemas ir jas sureikšminantys, turintys diskriminavimo požymių vienos ar kitos žmonių grupės atžvilgiu.

Kalbos taisyklingumo. Priimami tik taisyklinga lietuvių kalba parašyti straipsniai. Pageidautina, kad straipsnio kalbą būtų patikrinęs lietuvių kalbos redaktorius.

Aprobavimo ir kokybės. Straipsnį recenzuos mokslininkai ir praktikai. Straipsnio vertinimas remiasi keliais esminiais kriterijais: ar analizė aktuali socialinio darbo praktikai, ar pagrįsta, ar analizuojami problemų sprendimo būdai, metodai, ar straipsnio medžiaga originali ir autentiška, ar laikomasi etinių reikalavimų, ar vartojama tinkama profesinė kalba.

Techniniai. Straipsnių imtis – ne daugiau kaip 6 000 žodžių, anotacijai skiriama 50 žodžių, santraukai anglų kalba – nuo 250 iki 300 žodžių.

Struktūros. Straipsnio struktūrą turi sudaryti anotacija, įvadas, analizė, išvados ir rekomendacijos, naudotos literatūros sąrašas (literatūros sąrašė pateikiami tik tekste nurodyti šaltiniai), santrauka anglų kalba, duomenys apie autorių (vardas ir pavardė, darbovietė, pareigos, adresas, telefonas, el. paštas).

MUMS RAŠYKITE IR SKAMBINKITE:

K. Donelaičio g. 52-408, LT-44244 Kaunas

Tel.: (8 37) 327 847; faks.: (8 37) 327 846; el. p.: dek@sgf.vdu.lt

INFORMACIJA PRENUMERATORIAMS

Žurnalas „Socialinis darbas. Patirtis ir metodai“ leidžiamas du kartus per metus.

PRENUMERATOS KAINA METAMS:

30.00 Lt be PVM (atsiimant leidykloje)
50.00 Lt be PVM (siunčiant registruotu paštu)

NORĖDAMI UŽSIPRENUMERUOTI AR ĮSIGYTI ATSKIRUS NUMERIUS
KREIPKITĖS:

Vytauto Didžiojo universiteto leidykla
S. Daukanto g. 27, Kaunas LT-44249, Lietuva

Tel. (+370 37) 327886
Faks. (+370 37) 203858
El. paštas: info@leidykla.vdu.lt

SOCIALINIS DARBAS. PATIRTIS IR METODAI
2010 5(1)

Redaktorė Renata Endzelytė
Viršelio autorė, maketuotoja Rasa Švobaitė

Vytauto Didžiojo universiteto leidykla / S. Daukanto g. 27, LT-44249 Kaunas